

Aripäev Online
<http://www.aripaev.ee>

Ajalooline laemaal innustab ka ise pintsli järele haarama

Kadri Kallaste
aripaev@aripaev.ee

29.03.2006 00:00

Kadri Laugaste
aripaev@aripaev.ee

Tallinna kesklinna hoonete lae- ja seinamaalid lisavad meie ümber valitsevale üksluissele värvipaletile mõned kirkamad toonid ja innustavad ehk ennastki kätt proovima.

□ Hallides ning sinakates too...

Lillekimp, tiivad ja seljakott hoiavad oma saladust kiivalt

□ Seljakotiga naise sümbollik...

Paari maja kaugusel Von Krahli teatrist asub väärrika ajalooa keskaegne hoone, mis peidab endas nii mõndagi hõrku saladust. Peale Sushi House'i majutab see ka mitmeid üüritavaid kortereid, millest ühte kaunistavad kaks erinäolist maali 17. sajandist.

Väiksemate mõõtmetega maal ühes magamistubadest kujutab lihtsat taevamotiivi mõne kõrguses liugleva linnu ning barokselt väänlevate ornamentidega nurkades. Suurem

laemaalil on aga väga haruldane motiiv - lae kolmes säilinud nurgas on kujutatud alasti büsti, lillekimbu, tiibade ja seljakotiga naisterahvast. Mõne aasta eest kui hoones viidi läbi renoveerimis- ja restaureerimistööd, jättis maalingu sümbolika nõutuks nii ajaloolased kui lage hilisematest värvikihtidest puhastanud restauraatorid. Ülejäänud laepind on liigendatud akantuse- ja loorberipärjamotiividega, keskset osa kroonib aga uhke rosett, millele annab sära juurde kaasaegne metallist lühter. Keskne ja suurem osa maalingust on teostatud neutraalsetes hallides ja sinakates toonides, mis ei jäta domineerivat ning rõhuvat muljet, vaid sobitub hästi kaasaegse lihtsa mööbliga.

Korterite haldaja esindaja Gülshat Ataeva sõnul on antud korter üks eelistatumaid just lagesid kaunistavate maalingute ning ka klientide poolt räägitud tondijuttude tõttu. Pajatab rahvasuugi, et kurat ise pidas tolles hoones oma pulmi ning pärast metsikut ja uhket vastuvõttu nagisevad vanad puittrepid siiani ning öösiti võib kuulda pidutsejate tantsusamme, muusikat ja klaaside kokku löömise kõla. Legendi järgi sulges aga hoone tollane surelikust omanik peoruumi ukse ja akna jäädavalt, selleks aga, et varjata kasutuseta tuba, lasi ta maalida maja seinale kardinatega petikakna. Praegugi võib tähelepanelik vaatleja seda hoone esifassaadil märgata. Ehk on saladusliku tähendusega laemaalgi kuidagi seotud hoone legendiga...

Raeapteegil on stiili

Ühes raeapteegi kahest Raekoja platsile avaneva vaatega ruumist ootab külastajat meeldiv üllatus. Kui tõsta pilk muuseumina kasutatava toa eksponaatidelt lakke, võib vaadelda keskaegsele interjööri omaseid väänleva akantusornamendiga maalingsuid. Olgugi, et raeapteegi tuulekoja maalingsute puhul on tegemist rekonstruktsioonidega, jätavad need väga autentse mulje. Vaate Raekoja platsile juhatavad sisse aga aknapõskedele maalitud allegoorilised naisfiguurid, mis on ruumi dekoori lisandunud juba hilisema barokse panusena.

□ Raeapteegi laes on stiilitu...

Von Krahli laes kolmteist naist

□ Von Krahli baari lakke on h...

Tallinnas asuva Von Krahli baari laemaalidest jagub taasleidmis- ja üllatusrõõmu kordadeks ja kordadeks, sest ilmselt ei jõua keegi ühe pilguga kõiki kolmeteist naist haarata, just naist, sest mehi sinna lihtsalt ei mahtunud.

Maagiline arv naisi on sündinud maalile kuue ööga. Kunagise tüdrukutekooli võimla ning nüüdse baari laemaal on pigem seotud hoone teemaga kui ajalooa ning on eesmärgipäraselt pisut kitsilik, sümbolistlik ning magus.

Küll on aga kunstnik Anne-Mai Heimola ainet lae ühe nurga maalimiseks ka selliselt ajalooliselt kunstnikult nagu Velázquez, nimelt on seal fragment maalist "Infanta Isabella". Tähelepanu tasub pöörata ka ruumi teistele nurkadele, sest just ühes kõige pimedamas ja torudega peaaegu kaetud nurgas asub kunstniku lemmiktöö, käemotiiv - kuid ehk ongi põnev, kui interjööris jätkub üllatusi ning unustatud nurgad õigupoolest unustatud ei ole.

Tegelikult ei ole unustatud ka Von Krahli seinu, sinna ei ole kunstniku sõnul maalitud lihtsalt puht praktilistel põhjustel, sest pidude ning muu tegevuse käigus saaksid maalid kannatada ning restaureerimist oleks rohkem kui tarvis.

Anne-Mai Heimola soovib laemaali planeerides silmas pidada ruumi üldist ilmet ning lae kõrgust, sest kui lagi on madalal nagu standardkorterites, ei tohiks sinna kindlasti midagi liiga sisutihedat ning intensiivset lubada, kuna see tooks lae visuaalselt veelgi madalamale.

Sel puhul võiks piirduda tagasihoidlikumate ornamentidega. Värvidest soovib kunstnik oma käega järele proovitud ning toimivaks tunnustatud tavalisi vesipõhiseid remondivärve.

Nagu öeldakse, on oma silm kuningas, seega võiks enne laemaali planeerimist heita pilgu ka varem tehtule. Väikse vihjena ei välista Anne-Mai Heimola, et Von Krahli 10. juubeli puhul saab lagi kaunistusi juurdegi, nii et on, mida oodata.

Kunstiakadeemia kohvikus abstraktsed sgraffito'd

Astudes sisse Kunstiakadeemia pea alati ülerahvastatud sööklasse, tabab näljase külastaja pilku ürgse maiguga must-valge kunst.

Seintel on kujutatud esindajaid nii floorast kui faunast, mis muidu pakuvad panust meie igapäevasele toidulauale. Sgraffito-tehnikas teos on valminud aastail 1972 ja jätkatud 1979 tolaeagse maalikateedri üliõpilaste poolt. Kuna tegu on ühistööga, on konkreetseid autoreid tagantjärele raske tuvastada. Vaatamata sellele, et maalid on teostatud üle kolme kümnendi tagasi, on need märkimisväärselt hästi säilinud.

□ Sgraffito-tehnika: eritööni...

Sarnaseid töid leiab rohkelt ka Kunstiakadeemia koridoridest, mille seintele üliõpilased veel tänagi sgraffito- ning freskotehnikas töid lisavad.

Fresko tegemiseks erinevaid tehnikaid

Laialt tuntud seinaja laemaali tehnika mõiste fresko alla koonduvad kaks erinevat maalimise meetodit.

Fresco buono-tehnika puhul maalitakse lubjapiimas lahustatud pigmentidega värskelt seinale laotatud niiskele lubimödrile. Keemilise reaktsiooni tulemusena seotakse pigmendid tugevalt aluspinnaga.

Fresco secco puhul aga kantakse sideainega näiteks toore munaga segatud pigmendid kuivale lubimört seinale, seetõttu pole antud tehnikas teostatud maalid nii vastupidavad kui fresco buono maalid. Sgraffito on fresko üks erivormidest, mis on ülesehitatud mitmest eritöönilisest lubimördi kihist, mis paljastuvad noa või spaatliga tehtud uretest, luues nii kahe või enama värvitooniga reljeefse kujutise.

Kaasaegsete sgraffito'de pinda elavdatakse erinevate tekstuuridega, sisse pressitud detailidega nagu naelad, auto osad, plastik, keraamiliste nõude või klaasikillud.

Erandjuhul võib fresko pähe vaatleja pilku eksitada ka mosaiigina seinale laotud keraamilistest plaatidest koosnev kujutis. Sarnases tehnikas teostatud tööd võib näha näiteks Tallinna Ülikooli Teadusliku Raamatukogu fuajee seinal.

ISETEGEMINE ON JÕUKOHANE

Seinaja laemaali võib kasutada eluruumide kui ka töökeskkonna elavdamiseks, põnevama meeleolu loomiseks või inetute pindade katmiseks ja varjamiseks.

Kõige lihtsam meetod seinte ja lagede kaunistamiseks on ornamendi kandmine pinnale ablooni abil. Osavamad saavad abloonide valmistamisega ise hakkama, kuid neid on võimalik osta ka ehitus- ja kunstitarvete poodidest erinevates suurustes ning laia motiivivalikuga. Ise saab abloone valmistada paksemast ja tugevamast paberist (tapeedipaber, paksem kriidipaber, tavaline vatman) või kilest.

Enne ablooniga tööle asumist tuleb see kinnitada maalitavale pinnale, et nihkumise tagajärjel soovitud kujundi piirjooned ei hägustuks ega muudaks tulemit ebamääraseks. ablooni võiks pinnale kinnitada maalriteibiga, sest see on kergelt eemaldatav ega löhu seinaja või laepinda.

Värvi võib hakata kandma seinaja või laepinnale nii pintsli, vati kui ka vammiga tupsutades. Kasutatava värvi hulgaga peab olema ettevaatlik, et see ei valguks üle ablooni äärte seinale ega jäta pinnale plekke või niresid. ablooni kasutades võib värvi kanda seinale ka aerosoolvärviga. Siis tuleks seda seinale kanda teatud (u 30 cm) distantsilt ja mitte väga suures koguses, et värv ei hakkaks

jooksma. Maalimisel võib kasutada mitmeid erinevaid värvitoone, kuid võib piirduda ka ühega, mis harmoneeruks hästi eelnevalt valitud seinavärviga.

abloonidega on võimalik maalida ka keerukamaid motiive, pilte ja stseene, kasutades selleks jaapani puulõikele sarnast meetodikat - st igale värvile on ette nähtud eraldi abloon, millel on motiivi erinevates piirkondades avatud värvile vastavad lõiked. Teostamise põhimõtted haakuvad eelnevalt kirjeldatuga, erineb vaid see, et abloone tuleb vahetada ning nende kogus on suurem.

Enne ablooni eemaldamist seinalt või laelt on soovitatav natuke oodata, et maalingu pealispind kuivaks. Seejärel saab lahusti abil parandusi teha. ablooniga valminud motiividele liikuvuse või heleduste lisamiseks võib kasutada peenemat pintsli ja kanda pinnale näiteks heledamat või kergelt sätendavat pärlmuttervärvi. abloonidega on lihtne kaunistada kogu seina- või laepinda, kuid väga kena ja lihtsa efekti annab ka lae all või seinal tapeedi piirjoont markeeriv porte, mis jookseb lindina ümber toa. Samuti jätavad kauni mulje laenurkadesse maalitud vinjetid, lihtsad motiivid või figuurid. Tänapäeva trendiks on saanud juugendlikult väänlevad peened taimornamendid, mida võib näha küll flaiertel, küll restoransiseintel või naiste sukkpükstel. Armastatud on ka lihtsad geomeetrilised retrohõnguga vormid, millest inspireerituna on väga kerge valmistada vahvaid abloone ja asuda oma seinu elavdama.

Seina- või laemaali asukoht ja motiivivalik pole piiratud. Sellega võib kaunistada koridori, kööki, magamistuba või lastetuba. Maali eesmärgiks võib olla nii igava pinna kaunistamine kui ka mingi piirkonna katmine või varjamine. Näiteks kui mööbli ümberpaigutamise tagajärjel paljastub seinal tumedaks jäänud piirkond, ülejäänud pind on aga ära pleekinud ning põhjalike värvimistöödega pole aega tegeleda, võib inetu koha katta mingi kerge ornamendi või stseeniga, mis looks tuppa ka vastava meeleolu.

Seina- või laemaalile lisab mängulisust mõne mitmemõõtmelise eseme lisamine teosele, näiteks kui maalitud pinnale on kinnitatud küünlajalg või lamp, jätkub selle ornament seinal maalituna, kuni lõpuks hajub või seguneb maalil kujutatuga.

Maalimiseks võib kasutada tavalisi seina-, akrüül-, õlivärve, munatemperat, kaseiin- või lubivärve.

Kui ainult värvi kasutamine liiga igava tulemuse annab, võib värvi seina pinnale kanda spaatli, karvase värvi rulli või paksu pintsliga.

Samas võib värvimassi sisse segada ka natuke liiva või väikesi kive, et muuta maali pind reljeefsemaks.

Allikas: Kadri Kallaste, Kadri Laugas

□ Lisaks šablooniga tehtud ornamentidele elavdab tuba ka ise maalitud lihtne figuur. Foto: Kadri Laugas